

Ingerlatsinermut pilersaarut 2015

Ingerlatsinermut pilersaarut 2015-2018

Imarisai

1. Tunuliaqut sinaakkutillu	5
1.1 Ingerlatsinermut pilersaarut	5
1.2 Naatsorsueqqissaarisarneq pillugu inatsit	5
1.3 Pisorta qarfinni kisitsisit atorlugit paasissutissaliortarneranni FN-imi tunngaviit	6
2. Suliaqarfiit akornanni suliniuteqarfiit	7
2.1 Uppernarsaasiorneq periutsillu	7
2.2 Digitaliseriineq	7
2.3 Allassiffissornermi nalunaarsuinerit aaqquissuunneri pitsannagortinnerilu .	8
2.4 Suliakkiissutit.....	9
2.5 Allaffissornikkut naatsorsuinerit	10
2.6 Ingerlatitseqqisarneq	11
2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupajaarlugulu immikkuualuattut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq	12
2.8 Oqaatsit	13
2.9 Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat	14
2.10 Kisitsisitigut paasissutissaliornerni pissarsiviit allat	14
2.11 Datanik isumannaallisaaneq	15
2.12 Softwaret	15
3. Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat	16
3.1 Siulersuisut pingaarnersiunerannut tunuliaqutit	16
3.2 Ukiuni aggersuni qaninnerni ineriartornerit	16
3.3 Ilaqutariit.....	16
3.4 Piitsuussuseq.....	17
3.5 Inuusuttut anguniakkat	17
3.6 Pisortani kisitsisit tunngaviusut.....	17
3.7 Pinerluuteqarnerit pillugit kisitsisitigut paasissutissat	18
3.8 Nunasisunik naatsorsuineq	18
3.9 Inunnik isumaginninnermi pisortat ikiorsiissutaat tapiissutaallu	19
3.10 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissineqartut	19
3.11 Innarluutillit.....	20
3.12 Aningaasaqarnikkut pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissat	20
3.13 Avammut tunisat eqquussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat	20
3.14 Umiarsuarnik takornariartartut.....	21
3.15 Suliffissarsiortut suliffiusinnaasunut inissineqartarnerat	21
3.16 Sulisoqarfinni isumalluutininik naatsorsuineq	22
3.17 Ilinniaqqittartut.....	22
3.18 Inissiat sanaartornerlu	22
3.19 Sulisut nunanit allaneersut	22
3.20 Sulisut aamma akissarsiat pillugit kisitsisitigut paasissutissat	22

3.21 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit	23
4. Ilisimatusarneq	23
5. Sulisut	24
5.1 Sulisut takkuffiinut isumaqatigiissutinut aningaasaliissutinullu sinaakkutit	24
5.2 Piginnaasat nutaat.....	24
5.3 Sulisut sulisoriinnarnissaat	25
5.4 Sulisussarsiortarneq	25
5.5 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu	26
6. Atuisut	26
7. Aningaasaqarneq	27

Ingerlatsinermit pilersaarut 2015-2018

1. Tunuliaqut sinaakkutillu

1.1 Ingerlatsinermit pilersaarut

Saqqummersitaq una Naatsorsueqqissaartarfimmi ingerlatsinermit pilersaarutit siullersaraat.

Ingerlatsinermit pilersaarut Naatsorsueqqissaartarfimmi ukiunut arlalinnut ineriartortitsinermit pilersaarutit innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaanis-saannik anguniagaqarnermik aallaaveqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik nalunaarutaa pisarnertut siumut isigaluni immikkoortumik imaqarpoq. Kisiannili ingerlatsinermit pilersaarut pilersaarutitut siusinneru-sukkut saqqummiunneqartartunut sanilliullugu immikkuualuttunik imaqarne-rungaarpoq. Ingerlatsinermit pilersaarummut peqatigitillugu ukiumoortumik nalunaarutip imarisamigut annikinnerunissaa Naatsorsueqqissaartarfiup toq-qarpaa.

2015-imut Aningaasanut Inatsimmut siunnersuut naapertorlugu ingerlatsi-nermit pilersaarummi misilittakkat aallaavigalugit Naalakkersuisut Naatsor-sueqqissaartarfiullu sullissinermit isumaqatigiissutigisinnaasaannik pisaria-qartitsineq imarisaalu nalilersorneqarput.

Ingerlatsinermit pilersaarut ukiunut sisamanut ingerlaavartumik pilersaa-rutaasassaaq, taannalu Naatsorsueqqissaartarfiup siulersuisuinit ukiut tamaa-sa nutarterneqartassaaq. Ingerlatsinermit pilersaarutit ukiumoortumik saq-qummersitassatut pilersaarutitigit piviusunnngortinneqartassapput. Nutarteri-nissani ilaatigit digitaliseringimut periusissiaq kisitsisitigit paasissutissa-liornermilu Naatsorsueqqissaartarfimmut kingunerisa pilersaarusiordermi pit-saanerusumik ilanngunneqarsinnaanera annertunerusumik erseqqissarne-qarput.

1.2 Naatsorsueqqissaartarneq pillugu inatsit

Naatsorsueqqissaartarfiup Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik kisitsisitigit paasissutissaliortarnermi qitiusumik oqartussaavoq. Naatsorsueqqissaartar-fiup siunertaraa paasissutissat tunngavigalugit inuiaqatigiinni ineriartorne-rup, politikikkut allaffissornikkullu aalajangiinerit, pilersaarusiorderit inuia-qatigiinnillu ilisimatusarnermik nalilersuinissap qulakkeerneqarnissaa.

Naatsorsueqqissaartarfiup aaqqissuussaanermit Aningaasaqarnermit Naalak-kersuisoqarfiup ataaniippoq. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfimmi aqut-seriaaseq Naalakkersuisoqarfiup ataani aqutsisoqarfinnut allanut sanilliullugu allaaneruvoq. Naatsorsueqqissaartarfimmi qulliunerusumik akisussaasut tassaapput siulersuisut, inuiaqatigiinni pissutsinik ilisimasalinnik tallimanik ilaasortaaffigineqartut. Naatsorsueqqissaartarfimmi pisortaqqullu ulluinnarni aqut-sisuuvoq sulisoqarfillu avammut aamma sinniisuuffigisarlugi.

Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai pingaernerit Naatsorsueqqissaartarfik pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 29. oktober 1999-imeersumi ersipput.

Inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermi paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup katersortarpai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit. Naatsorsueqqissaartarfik aammattaaq kisitsisitigut paasissutissaliornermi paasissutissat akiliisitsiluni katersorsinnaavai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit. Naatsorsueqqissaartarfik naggataatigut kisitsisitigut paasissutissiinermi nunat tamat akornanni suleqatigiinneq pillugu suliassaqartarpoq.

Siulersuisut suliassat kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi ersittut tassaapput:

- Naatsorsueqqissaartarfirmik qulliunerusumik akisussaaffeqarneq.
- Pisortat kisitsisinik paasissutissaliortarnerisa ataqatigiissarnissaanut siunnersuusiorneq.
- Naatsorsueqqissaartarfiup siunertat pillugit aalajangersakkat naapertorlugit sulinissaa isumagalugu.
- Naatsorsueqqissaartarfiup piffissamut sivisuumut suliniuteqarfissaanik pilersaarusiak akuerisassallugit.
- Naatsorsueqqissaartarfiup sulinissamut pilersaarutai akuerissallugit.
- Suliffeqarfiup ingerlatsineranik ukiumoortumik Naalakkersuisunumut ukiumut ataasiarluni nalunaarusiornissaq.

1.3 Pisortaqarfiit kisitsit atorlugit paasissutissaliortarneranni FN-imi tunngaviit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat kisitsisinik paasissutissaliortarnerat pillugu FN-imi tunngaviit malillugit sulisarpoq. Tamassuma ilaatigut kinguneraa:

- Kisitsisinik paasissutissat sumulluunniit atassuteqarani innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaassapput.
- Ilisimatusarnermi ileqquusut naapertorlugit kisitsisitigut paasissutissaliornermi datanik pissarsiviit periutsillu pillugit paasissutissat saqqummiunneqartassapput.
- Inuit pillugit paasissutissat naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisinik paasissutissanik suliaat, inuit ataasiakkaat inatsisilluunniit tunngavigalugit inuit pineqaraluarpata, isertuullugit suliarineqartassapput, taamaallaallu kisitsisinik paasissutissaliornermi siunertaqarluni atorneqassallutik.
- Nunani ataasiakkaani naatsorsueqqissaartarfiit qaffasissutsini tamani kisitsisinik paasissutissaliornermi periutsini taaguutit, immikkoortiterinerit periutsillu imminnut ataneri atorneqarluarsinnaanerilu siuarsassavaat.

2. Suliaqarfiit akornanni suliniuteqarfiit

2.1 Uppernarsaasioorneq periutsillu

Immikkoortuni kisitsinik paasissutissorfiusuni assigiinngitsuni pitsaanerumik assigiiaarnerusumillu uppernarsaasiortarnissaq Naatsorsueqqissaartarfiup suliniutiginiarpaa. Nittartakkami www.stat.gl-imi immikkoortuni kisitsisitigut paasissutissiissutini tamani periutsit, immikkoortiterinerit/ilisimatusernermi taaguutit, pissarsiviit, assigiinngiiaarnerit taaguutinillu pingaarnernik nassuiaarnerit pillugit paasissutissat takuneqarsinnaassapput. Kisitsinik paasissutissaliornernik nalunaarsuiffinni pingaarnerni tamani ilaatigut nalunaarsuiffiit ilisimatusernermi annertunerusumik atorneqarsinnaanissaat siunertaralugu assigiinngiiaarnerit nalunaarsuiffinniitut pillugit takussutissiat avammut saqqummiunneqartassapput.

2.2 Digitaliseriineq

Digitaliseriinermit pisortat ataatsimut periusissiaat nutaaq Naalackersuisut 2014-imi akueraat. Suliniuteqarfiit aalajangersimasut atuutilersinneqarnerannut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfiik suliaasaqarnerulissaaq. Kisiannili piffissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu periusissiami Naatsorsueqqissaartarfimmut nutaanik periarfissiisut immikkoortut amerlanerulissapput.

Inuit (CPR), suliffeqarfiit (Kalaallit Nunaanni Inuusutissarsiutinik Nalunaarsuiffik), illuutit nunamullu paasissutissat (assersuutigalugu najukkat pillugit paasissutissat) pillugit tunngaviusumik paasissutissat digitaliseriinerup annertunerulernissaanut pingaaruteqartutut isigineqarput. Paasissutissat tunngaviusut kisitsisitigut paasissutissiarpassuarni Naatsorsueqqissaartarfimmi pitsaasutsit qaffatsissavaat aammalu illuutit pillugit kisitsisinik paasissutissiisoqartalersinnaassalluni. Aammattaaq ilimagineqartariaqarpoq datat paasiuminarsarnissaannut isumalluutit ikinnerusut Naatsorsueqqissaartarfiup piffissami sivisunerusumi atortassagai.

Digitaliseriinermit periusissiami inuit pillugit paasissutissat pillugit nutaamik inatsisiliornissaq siunertaavoq, tassanilu aalajangersakkat danskit inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsisaanniit qaninnerulerlugit Kalaallit Nunaanni inatsiseqalertussaassaaq. Danskit inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsisaata isumassarsiorfiginera nalunaarsuiffiit uppernarsarnissaannut piumasaaqatit annikillinerisigut Naatsorsueqqissaartarfimmut ajornannginnerulersitsissaaq.

Naggasiullugu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataatsimut aningaasanik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqarnissaannik siunertaqarnermik digitaliseriinermit periusissiaq imaqarpoq. Nalunaarsuinerit assigiiaarnerusut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat atuuttut suliarineqaraangata immikkoortunilu nutaani aqqissuussamik assigiiaartumillu nalunaarsuisoqaraangat pisortat ataatsimut aningaasaqarnermik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqarneranni Naatsorsueqqissaar-

tarfik piffissamut ungasinnerusumut nutaanik periarfissaqalissasoq Naatsorsueqqissaartarfiup ilimagaa. Aamma takuuk immikkoortoq 2.3 ataaniittoq.

Suliffeqarfiit naatsorsuutininik siunissami pisortanut digitalinngorlugit nassius-sisarnissaat digitaliseriinnermut periusissiamut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfiup tapersorsorniarpaa. Kisitsisitigit paasissutissat Nuna tamakkerlugu naatsorsuutininut, inuussutissarsiutit pillugit kisitsisitigit paasissutissanut kiisalu nukissiuutit pillugit kisitsisitigit paasissutissanut atugassanik nalunaarsuisarneq Naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarsuinerani ullumikkut anertunerpaajupput. Digitalinngorlugit nalunaarsuisarnermi nalunaarsuineri kukkunerit aamma ikilissapput taamaallunilu kisitsisinik paasissutissat pitsaassusaat qaffatsinneqassallutik.

2.3 Allaffissornermi nalunaarsuinerit aaqqissuunneri pitsanngortinnerilu

Naatsorsueqqissaartarfiup Kalaallit Nunaanni pisortat Naatsorsueqqissaartarfiunerat isumaqanngilaq Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisinik paasissutissaliornernut tamanut tabelinut piariikkanut datanik taamaallaat katersuisartooq. Naatsorsueqqissaartarfittulli allatut pisortat, suliffeqarfiit kattuffiillu paasissutissanik suliaqarnissaat Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartippaa. Kisitsisinik paasissutissaliornerni amerlanerni atuuppoq nalunaarsuiffiit allaffissornermut siunertaqarluni pisortat oqartussaasut suliaat, taakku aallaavigalugit paasissutissanik tunngaveqarluni Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisitigit paasissutissanik katersuisarpoq, suliaqartarpoq avammullu saqqummiussisarluni.

Naatsorsueqqissaartarfik naliliivoq nalunaarsuiffinni allaffissornermi atornerqartartuni paasissutissat pingaarnert tunngavigalugit kisitsisinik paasissutissaliornert eqqortumik takutitsisinik kisitsisitigit paasissutissaliornernik kinguneqartartoq, tassa nalunaarsuiffiit oqartussaasunit akisussaasunit amerlasoorpassuartigullu inunnit suliffeqarfinnillunniit aamma ingerlaavartumik misissorneqartarmata. Tassunga peqatigitillugu allaffissornermi nalunaarsuiffiit tunngavigalugit kisitsisitigit paasissutissiat suliarineqarnerat akikinnerusarpoq, tassa Naatsorsueqqissaartarfik datanik katersuinissamut isumalluutininik atuissanngimmat aammalu paasissutissanik assigiiaartuninik nalunaaruteqartoqarnissaa qulakkeerneqartarluni. Naggasiullugu, allaffissornermi nalunaarsuiffiit ilusilersugaanerat aaqqissuussamillu atornerqartarnerat allaffissornermi oqartussaasuni akisussaasuni pisariillisaanissamut aamma tapersii-sarput.

Qulaaniittunut nangeqqillugit Naatsorsueqqissaartarfik inassuteqaateqarpoq, qitiusumik allaffissuup kommunillu siunissami suleqatigiillutik – ilaatigit pisortat Aningaasaqarnermi aqutsinermilu nalunaarsuiffiannut (ERP) nutaamut atatillugu – suliassanik suliarinninnermut atatillugu aaqqissuussamik nalunaarsuinerit aallaavigalugit paasissutissat pisortat suliarisaat tunngavigalugit kisitsisitigit paasissutissaliornert nutaat suliarineqartarnissaat anguniartariaqariaqaraat.

Pisortani oqartussaasut allaffissornermi nalunaarsuiffinnik pilersitsiniartut Naatsorsueqqissaartarfimmik aamma Digitalimik sullissinermut Aqutsisoqarfimmik isumasiuisarnissaat ataatsimut isigalugu qulakkeerneqartariaqarpoq, taamaalilluni nalunaarsuiffiit naleqquttumik ilusilersornissaat aammalu kisitsisinik paasissutissaliornermut atorneqasinnaaneri qulakkeerneqarniassamat. Nalunaarsuiffiit aaqqissugaanerannik allannngortinnerinillu Naatsorsueqqissaartarfimmut nalunaartussaataaneq kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi allaqqareerpoq, kisiannili tamassuma ilisimatitsissutigisarnissaa siunertaralugu Naatsorsueqqissaartarfik annertunerusumik suli-niuteqarniarpoq.

2.4 Suliakkiissutit

Paasissutissarpasuit Naatsorsueqqissaartarfiup pigisai akiliisitsilluni arlalinnik aaqqiissuteqarnissamik neqerooruteqarnissamik periarfissiipput. Akiliisitsilluni suliassat paasissutisst allat ilanngullugit imalinnik immikkuualuttunngorlugit akiliisitsinani pisortanut suliarineqartunit imaluunniit sullissat ataa-sikkat pisariaqartitaannut naleqqussarneqartunit allaanerusarput. Akiliisoqar-nissaanut tunngavilersuutigigajunneqartarpoq avammut saqqummiunneqaraangaata paasissutissat eqqortuutinniarlugit Naatsorsueqqissaartarfiup kuk-kunersiuisarnera. Datat immikkuualuttunngornerullugit atorneqarneri anner-tunerusumik suliarineqarnissaannik kukkunersiorneqarnissaannillu pisaria-qartitsisoqartarpoq, tamaaliortoqartillugu akilersitsisoqartarpoq.

Tunngaviusumik kisitsisinik paasissutissaliornermut naleqqukaangata kiisalu sulisut pigineqaraangata Naatsorsueqqissaartarfik siunissami akiliisitsilluni suliaqartaannassaaq. Naatsorsueqqissaartarfik nammineerluni suliassanik tuniniaasassanngilaq aammalu suliat akilersinneqartut amerlippata iluat-sitsinertut isiginagu. Naatsorsueqqissaartarfik suliakkiissutit kisitsisinik paasissutissiisornermi tabelit kisitsisaataasivimmiittut immikkuualuttunngor-nerat annertusillugu kisitsisitigullu paasissutissat ujartorneqarajuttartut anin-gaasanut inatsimmi aningaasaliissutinit matussuserneqartut ilannguttarne-risigut ilaatigut siumut isigaluni ingerlatsinermi tunngavik nammineerluni annikillisittarpaa.

Suliakkiissutit nalunaarsuinerit tunngavigalugit taamaallaat tabelinngortil-lugit Naatsorsueqqissaartarfiup killilerniassavai. Apersuinerit tunngavigalugit misissuinissanik sullissat kissaateqarpata Naatsorsueqqissaartarfik paasissu-tissat pillugit nakkutilliisoqarfimmiit (Datatilsyn) akuerineqareernikkut tigu-sillattaarilluni misissuinerit atugassanik innuttaasut pillugit nalunaarsu-iffinniit pissarsianik tapersiisinnaavoq, kisiannili ilaannikkut Kalaallit Nu-naanni Danmarkimiluunniit misissuinerit apersuisartut apersuineri atorsin-naasassallugit.

Kisitsisitigut paasissutissat nalilersuinerillu suliarinissaannut siunnersortit ilisimatusartullu avataaneersut qitiusumik allaffissuup kommunillu akuttun-ngitsumik atortarpaat, tassani Naatsorsueqqissaartarfiup kitsisinik paasis-sutissiai pingaarnertut atorneqartarlutik. Siunnersortit suliakkeerneqaraan-gamik Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissanik akuttunngitsumik immik-kut kisitsisinik aniatitsisarput imalluunniit Naatsorsueqqissaartarfiup serveri-

anit namminneq nalilersuinissaminnut kikkuneri paasiuminaarsapajaarlugit datanik pisisarlutik.

Siunnersortit kisitsisitigut paasissutissanik imaqartunik nalilersuinissanik nalunaarusiormissanillu sulisussarsiarineqannginneranni Naatsorsueqqissaartarfik isumasiorneqarsinnaalluatoq Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami ilisimatitsissutiginiartassavaa. Naatsorsueqqissaartarfik isumaqarpoq nalunaarusiat nalilersuinerillu qulaani taaneqartut taamatut periuseqarnermi isumalluutit/aningaasartuutit ikinnerusut atorlugit suliarineqarsinnaasut. Naatsorsueqqissaartarfik taamaalilluni kisitsisit suut kisitsisaataasivimmeerersut nalilersorsinnaavaa aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi nalunaarsuiffiit pioreersut atorlugit sunik kisitsisitigut paasissutissaliorsinnaanera aamalu paasissutissat ataatsimoortillugit datanillu nutaanik pissarsilluni annertunerusumik suliaqarnissamik pisariaqartitsiviunersut ikiuussinnaavoq.

2.5 Allaffissorinikkut naatsorsuinerit

Kisitsisitigut paasissutissanik saqqummiisoqartillugu taaguutit, immikkoortiterinerit periutsillu nunat tamat akornanni atorneqartartut Naatsorsueqqissaartarfiup sapinngisamik atortarpai. Kisitsisitigut paasissutissat taakku ilaatigut inuit suliaqarfinni aalajangersimasuni ulluinnarni suliaqartut – assersuutigalugu qitiusumik allaffissuarmi kommunimiluunniit allaffimmi sulisut - ugartugarineq ajorpaat. Assersuutigalugu ingeniøritut ilisimatusartutut, piler-sitsisartutut sanaartukkanillu ilusilersuisartutut inuusutissasiutinut ilinniar-simasut pinnagit sanasut Sisimiuni Sanaartornermut Ilinniarfimmi ilinniar-simasut qassiuneri ugartorneqarajuttarput.

Allaffissornermi nalunaarsuisarnernik Naatsorsueqqissaartarfiup suliaqartarnissaa siunertaralugu oqartussat sulianik ingerlatsisartut Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami oqaloqatigisarniarpai. Pingaartumik nalunaarsuiffiit Naatsorsueqqissaartarfiup ineriartortinnikuusai atorlugit allaffissornermi naatsorsuinerit ajornannikannertumik suliarineqartarnissaanni. Assersuutigalugu tassaapput immikkoortuni pisortat aningaasaqarnerat akissarsiallu kii-salu suliffeqarneq ilinniartitaanerlu. Kisiannili aningaasatigut isumalluuteqartitsisoqarnissaa aamalu paasissutissanik isumannaallisaasarnerep paasissutissallu pillugit isertuussaqaartarnerup ajoquserneqannginnissaat Naatsorsueqqissaartarfimmut pingaaruteqarpoq.

Meeqqat atuarfii pillugit kisitsisitigut paasissutissat Ilinniartitaanermut Aqut-isoqarfimmit ullumikkut suliarineqartarput, taavalu ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat allat Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqartalutik. Assersuutigalugu inuusuttut anguniakkat pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermut atatillugu ingerlatsisarnernik nalilersuinerit annertunerusumik isiginiarneqalerneranni ilinniartitaanermut kisitsisitigut paasissutissanik akisussaaffeqarnerup avinneqarnera apeqquserneqarsinnaavoq. Kisiannili ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissanik akisussaaffiup siunissami agguarneqarnissaa pillugu Naatsorsueqqissaartarfiup Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfik oqaloqatiginiarpaa.

2.6 Ingerlatitseqqiisarneq

Kisitsisit allanngoriartorneri isiginiarlugit saqqummersitat naannerusut Naatsorsueqqissaartarfiup atornerusarniarpai. Saqqummersitanut uppersarsaatiniq periutsinillu allaaserinninnerit nittartakkami immikkoortunut tamakku-nunnga tunngasunut tassunga peqatigitillugu nuunneqassapput. Saqqummersitat naannerusut kisitsisaataasivimmi paasissutissanik immikkuualunerusunut innersuussutiniq imaqtassapput.

Kisitsisitigut paasissutissanik soqutiginninnerunissaq nutserinermullu isumal-luutit atornerqartut annikillisinneqarnissaat qulakkeerniarlugit saqqummersitat naalisinneqassapput. Taamaaliornikkut paasissutissat kisitsisaataasivimmi pissarsiarineqarsinnaasut pitsaassusaat annertusarneqarnissaat pitsanngortinneqarnissaallu isiginiarneqarnerulissaaq. Ukiuumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissani inuiaqatigiinni pissutsit ataasiakkaat imminnut atasumik allaaserineqarnerat suli atuarneqarsinnaassapput.

Tassunga atatillugu kisitsisaataasiviup pingaarnertut ingerlatitseqqiisarfiulerneratigut atuisartunik pikkorissarsitsisarnerup pingaarnersinnissaanik pisariaqartitsisoqarpoq. Ilinniartunut, isumaginninnermut kisitsisinik paasissutissanik sulinerminnut atatillugu atuisartunut inuinnarnullu pikkorissartitsinernik Naatsorsueqqissaartarfik ataavartumik neqerooruteqartassaaq. Atuisut Nuup avataani najugaqartut ilitersornissaat ajornartorsiutaasinnaavoq. Taamaammaat pikkorissartitsisarnermik neqeroorut filmimik ilitersuummik internetikkut takuneqarsinnaasumik ilaneqassaaq, kisiannili soqutiginninneq apeqquaatillugu Nuup avataani aamma aaqqissuisoqartarsinnaavoq.

IT-mi sulisut paasissutissanik kisitsisaataasivik siunissami ingerlatitseqqiivittut atorsinnaassavaat kisitsisillu nutartikkat programmini atoqqissinnaassallugit, assersuutigalugu oqarasuaatinut angallattakkanut apps-inut, nittartakkani immikkut grafikinnorlugit saqqummiinerni il.il. Takornarissat nittartagaannik www.tourismstat.gl-imik nutarterinikkut periarfissaq tamanna aallartinneqarnikuuvoq. Paasissutissat API (application programming interface) atorlugu atuisunit tamanit atornerqarsinnaapput. API Sverigemi Naatsorsueqqissaartarfiup atugaa Naatsorsueqqissaartarfiup atorpaa, kisitsisaataasivimmut toqqaanaq atassuteqarluni atornerqarsinnaasoq.

Kisitsisitigut paasissutissanik suliaqarneq nalinginaasoq piffissaqartitsissappat grafiskimik saqqumiinerni periarfissat nutaat Naatsorsueqqissaartarfiup nammineq misilerassavai. Ilaatigut grafiskimik saqqummiussat pitsanngortinnissaat siunertaralugu, aammali atuisunut soqutiginnittunut assersuusiornermi oqaloqatigiinnernilu tunngaviusinnaasunik misilittagaqalerniarluni.

Kisitsisitigut paasissutissanut Naatsorsueqqissaartarfiup nammineq suliarisartagaanut pissarsiarineqarsinnaasunut kisitsisaataasivik ullumikkut atornerqarneruvoq. Kisitsisit paasissutissartai misissornagit kisitsisaataasivimmut ilineqartartunik kisitsisaataasivik tamassuma saniatigut imaqarpoq – assersuutigalugu Uumasunut nakorsamiit aamma Nakorsaaneqarfimmiit kisitsisit.

Naatsorsueqqissaartarfiup anguniagaara sulisoqarfiit amerlanerusut kisitsisaataasivimmik atuisassasut, taamaalilluni Naatsorsueqqissaartarfiup nittartaga annertunerusumik Kalaallit Nunaat pillugu paasissutissanik qitiusumik nittartagaassalluni. Kisitsisaataasiviup ingerlatitseqqiiviusarnissaanut pisariaqarpoq pilersuisut pitsaassutsinik aalajangersimasunik malinninissaat nammineersinnaanissaallu, tabelillu pissarsivinnik erseqqissumik imaqaarnissaat, tabelillu ingerlaavartumik nutartertarnissaat, minnerpaamik ukiumut ataa-siarluni.

2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupjaarlugulu immikkuualuattut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq

Inuit suliffeqarfiillu pillugit paasissutissanik (= immikkuualuttut pillugit paasissutissanik) Naatsorsueqqissaartarfiup ingerlatitseqqiisarnera nalunaarsuisar-neq pillugu inatsimmit aamma kisitsisit pillugit paasissutissiisar-neq pillugu inatsimmit killilersorneqarpoq, taakkunani inuit ataasiakkaat suliffeqarfiilluunniit ataasiakkaat pillugit paasissutissat allanullu ingerlateqqinneqartussaann-gitsut Naatsorsueqqissaarisarfiup tigusartagai aalajangersarneqar-lutik.

Naatsorsueqqissaartarfiik 2011-miit misileraanikuuvoq, allaganngorlugu isumaqatigiissuteqarnikkut inuit Naatsorsueqqissaartarfiimmi sulisuunn-gitsut Naatsorsueqqissaartarfiimmi kinaassusii isertupjaarlugit paasissutissat tungavigalugit tabelilorsinnaallutk nalilersuisinnallutillu. Paasissutissani kinaassutsit isertupjaarnerat isumaqarpoq inuit normui, najugaqarfii allallu inuit kinaassusiinik takutitsinnaasut tulleriarlugit normunik taarserneqarnerat. Kinaassusaat isertupjaarlugit paasissutissat imaattariaqanngilaq kinaassusaat isertuulluinnarneqartoq, tassa paasissutissanik ilaatigut allatigut kinaassutsinik paasinninnikkut inuit ataasiakkaat pillugit paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasarmata. Assersuutigalugu inuup ukioqassusia, ilinniagarnera, katissimanera katissimannginneraluunniit, meeraasa amerlassusaat, najugaa il.il. pillugit paasissutissat tungavigalugit inuup isertitai pillugit paasissutissat eqqoriarneqarsinnaammata – pingaartumik inuit sumiiffimmi aguaqatigiissillugu isertitarineqartartuniit qaffasinnerusunik isertitallit pillugit.

Ilisimatusarnermut inatsisissanillu piareersaanner-mut atatillugu kinaassusaat isertupjaarlugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq Naatsorsueqqissaartarfiup maannamut akuerisaarnikuuaa, taamaalillunilu Danmark Statistikip malit-tarisassat maannakkut atortagaata assingi malinneqartarlutik (tassani kom-muni ataaseq assersuutigalugu immikkuualuttunngorlugit paasissutissanik pissarsisinnaalluni). Kinaassusaat isertupjaarlugit immikkuualuttunngorlugit paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup serveriatigut avataanit pissarsiarineqarsinnaapput. Interneti aqutugalugu immikkullu piumasaaqatit malillugit internetikkut nammineq suliffigisamiit paasissutissanik pissarsisoqarsinnaavoq. Piumasaaqatit ilaat tassaavoq tabelinik suliarineqartunik tamassumalu kingorna Naatsorsueqqissaartarfiup serverianit aaneqartunik Naatsorsueqqis-saartarfiup nakkutiginninnissaa.

Pilersaarutigineqarpoq ilisimatusarnermut inatsisissanillu piareersaanner-mut atatillugu kinaassusaat isertuutipjaarlugu paasissutissanik pissarsisinnaaner-

mik aqqissuussineq atajuassasoq. Kisitisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmut allannguutissaq pilersaarutigineqartoq Inatsisartut 2015-imi ukiakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarnissaa pisariaqarpoq.

Kinaassusaat isertupjaarlugu paasissatissanik pissarsisinnaaneq kinaassusaat isertorlugu immikkuualuttunngorlugit paasissutissanik amerlanerusut pissarsisinnaanerannik ilaneqassaaq. Kinaassusaat isertorlugu immikkuualuttunngorlugit paasissutsissani periuseq tassaavoq, suliniutinut ataasiakkaanut paasissutissat ataatsimoortut marluk – ataatsit suliffeqarfiit/suliaqarfiit iluanni ataatsillu avataani atugassat. Suliniutinut ataasikkaanut atatillugu immikkuualuttunngorlugit paasissutissat ilanngullugit suliffeqarfiit/sulisioqarfiit iluanni pilersitsisoqartassaaq. Paasissutissat ataatsimoortut taakku nalunaarsuiffiit arlallit, Naatsorsueqqissartarfiup nammineq sullitallu namminneq suliaat, ataatsimoortinneqarnerannik kinguneqarsinnaapput. Tassunga peqatigitillu sullitat namminneq misilerarsinnaasaannik paasissutissanik katersukkanik suliaqartoqarsinnaavoq. Tabelit sorliit suliassamut atorneqassanersut suliitaaq aalajangeereerpat sulisioqarfiup iluanni paasissutissat tungavigalugit inaarutaasumik tabelit Naatsorsueqqissaartarfiup sularissavai.

2.8 Oqaatsit

Nittartakkimik 2014-imi atuisut 20 procentii Nunanit Kalaallit Nunaata Danmarkillu avataaneersuupput. Taamatut amerlatiginerisa paasinarsisippaa Naatsorsueqqissaartarfiup suliai nunani allani aamma annertuumik soqutigineqartut. Maannakkut Greenland in Figures tuluttut ukiut tamaasa saqqummersinneqartarpoq, kisitsisaataasivimmilu tabelit aamma tuluttut aamma saqqummersinneqartarput, qularnanngilarli tuluttut amerlanerusunik saqqummersitsisarnissaq pisariaqartinneqartoq. Aningaasatigut atugassaqartitsisoqalersinnaapput Ukiumoortumik Kisitisitigut Paasissutissani kapitalit pingaarnert Naatsorsuuseriffiup siunissami avataani nutsertinniartassavai.

Namminersorlutik Oqartussani nutserisoqarfiup nutserut ukiuni kingullerni atulernikuuaa, tassani oqaaseqaatigiit danskisut kalaallisullu nutserneqarnikut nutserummi ilisarineqartarlutik. Nutserummi Namminersorlutik Oqartussat nutserisoqarfianni naammassisinnaasat annertuumik annertusisinneqasapput maannakkullu Namminersorlutik Oqartussat sulisioqarfiini atulerneqalissalluni. Ilimagineqartariaqarpoq oqaaseqaatigiit atoqqinneqarajuttarmata Naatsorsueqqissaartarfik nutserutip taassuma atorneqarnerani pisariillisaa-nermi annertuumik iluaquteqassasoq.

Kalaallisut taaguutit nutserinermiit nutserinermut pilersinneqartarmata kisitisitigut paasissutissanik kalaallisut nutserisartut atuartartullu unammilligassaqartarput. Oqaaseqaatigiinni danskisut taaguutit kalaallisut nutserneqarsinnaasarpot oqaaseqaatigiillu assigiit assigiinngitsunik nutserneqarsinnaasarlutik. Ajornartorsiut aaqiiviginiarlugu kisitisitigut paasissutissanit assigiinngitsunit taaguutit katersorlugit kalaallisut taaguutit assigiissarnerat Naatsorsueqqissaartarfiup aallartinnikuuaa. Nutserummut atatillugu sulianni taaguutit kalaallisut aalajangersimasumik nutserneqarnerannik qarasaasiami nalunaarsuivik Oqaasileriffimmi pilersinneqassaaq. Taaguutit Naatsorsueqqissaartarfiup

katersugai oqaasileriffiup qarasaasiami nalunaarsuivianut piffissap ingerlanerani ilanngunneqassapput.

2.9 Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat

Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat 2014-imi siullermeerluni e-boginngorlugit saqqummersinneqarput. Tamatuma kinguneranik kapitalit sorliit oqarasuaammut angallattakkamut tabletimulluunniit nuukkusunnerlugit atu-isut toqqarsinnaanngorpaat. Kapitalit ataasiakkaat ukiup ingerlanerani ingerlaavartumik avammut saqqummiunneqartarput. Kapitalit ataasiakkaat nutaa-junissaat ataavartumik avammut saqqummiussisarnerni qulakkeerneqartar-poq, tassungalu peqatigitillugu aaqquissuussineq ajornannginnerujussuulluni. Ukiut tamaasa julip aallaqqaataani kapitalit tamarmik e-boginngorlugit ataat-simoortinneqartassapput, taamaalilluni ukiumi pineqartumi Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat ”pisortatigoortunngortinneqartalerlutik”.

Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat pillugit siunissami anguniagaavoq Kalaallit Nunaannut inuiaqatigiinnut saqummiunneqarneranni atuaruminar-tuunissaat, tamannalu assersuutigalugu inuusuttut ilinniagaanni ingerlaqqil-lunilu ilinniarnerni ilinniagassatut naleqquttuussaaq. Ukiumoortumik Kisitsi-sitigut Paasissutissat atorlugit Naatsorsueqqissaartarfimmi kisitsisitigut paasis-sutissiat ataatsimut takuneqarsinnaapput. Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paa-sissutissat aammattaq immikkoortuni Naatsorsueqqissaartarfiup saqqum-mersitaani allaaserineqanngitsuni inuiaqatigiinnut tunngasunik allaaserinnin-nernik imaqarpoq, assersuutigalugu silaannaq, aatsitassarsiorneq aamma meeqqat atuarfii pillugit paasissutissat.

Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat elektroniskinngorlugit saqqum-mersittarneranni sammisallu ataasiakkaat sammillugit naatsunik saqumme-rsitaqartarnermi Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat siunissami ator-neqarnerusarnissaat anguniagaavoq.

2.10 Kisitsisitigut paasissutissaliornerni pissarsiviit allat

Allaffissornermi nalunaarsuiffinniit misissuinerniillu tigusilluni nunani ataa-siakkaani naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisitigut paasissutissaliornernik tun-ngaveqartarnertik ileqqoraat. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfiup allaffissor-nermi nalunaarsuiffiit kisiisa atortarpai. Paasissutissat annertuut nunarsuarmi isiginiarneqartarisa ilaatut nunarsuup sinnerani kisitsisitigut paasissutissii-nermi pissarsiviit allat naatsorsueqqissaartarfiit atortalerlikuaat.

Naatsorsueqqissaartarfiup paasissutissanik pissarsivinnik allanik atuisarnermi misilittakkat ukiuni aggersuni annertusarniarpai. Nioqqutissanik ataasiak-kaanik tunisinerit pisiniarfinni strekodet atorlugit nalunaarsorneqartarnerat assersuutigalugu atuisunut akit assigiinngiaarnerannik takussutissiat pitsan-ngortinnissaannut tapersiisinnaavoq, oqarasuaatinillu atuinert pillugit paasis-sutissat nunami allamiut Kalaallit Nunaannut tikeraartut agguataarnerisa missingernerinut atorneqarsinnaallutik. Paasissutissanik pissarsivinnik allanik misileraaneq sapinngisamik suleqatit naleqquttut suleqatigalugit pisassaaq

ilaatigullu kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsisaalersinnaasumut atugassanik misilittagaqalernermit atorneqarsinnaallutik.

2.11 Datanik isumannaallisaaneq

Sulisut ataasiakkaat suliassamik sularinissaannut taamaallaat paasissutissanik pisariaqartunik pissarsisarnissaat Naatsorsueqqissaartarfiup ingerlaavartumik nakkutigisarpaa. Paasissutissanik isumannaallisaanerup pitsanngorteqqinnissaa siunertaralugu Naatsorsueqqissaartarfik Digitalimik sullissinermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu sulisut suliffeqarfimmik avataanit internetikkut iseraangata marlussunnik isissutissaqartillugit isumannaallisaanerup pitsanngortinnissaanut periarfissat misissorniarpai.

2.12 Softwaret

Naatsorsueqqissaartarfiup WPS datanik sularinninnermi softwaretut pingaarnertut ullumikkut atorpaa. WPS-imi programmilornermi oqaatsit SAS atorneqarput. Kisiannili WPS-imut akuersissutit SAS Institute-meersunit taakkua assinginit akikinerungaarpoq, WPS-ip iluaqutigivaa programminik suliaqarnermi oqaatsinik R-nik allallugit scriptinik programmeqqanik suliaqarsinnaaneq. R tassaavoq kisitsisitigut paasissutissaliornermi programmi aamma programmeeriinermi oqaatsit, ullumikkut ilinniarfinit Naatsorsueqqissaartarfiup sulisussarsiffigisartaanit SAS-imut sanilliullugu akulikinnerusumik atorneqartartoq.

SAS-imiit R-imut sukkasuumik nuunneq ajornartorsiorfiussaaq, tassa programmit datallu ataatsimoortut allannngortinneqassammata sulisullu programmeeriinermi oqaatsinik nutaanik ilinniartussaammata. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfik suliffittut pilerinartuulerneratigut ilinniaqqinnissamullu periarfissaqarneratigut nuunneq siunissami sulisussarsisarnermi arlalinnik iluaqutissartaqassaaq.

Annertunerusumik nuunnerup qanoq ajornartigineranik ilaatigut misilittagaqalerniarluni suliniutinut aalajangersimasunut Naatsorsueqqissaartarfiup R atorlugu ukiuni arlalinni misiliiniarpoq. Pinngortitaleriffimmi maannakkut SAS-imit R-mut nuuttoqartumi misilittakkat Naatsorsueqqissaartarfiup aamma atorniarpai.

3. Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat

3.1 Siulersuisut pingaarnersiuinerannut tunuliaqutit

Nunani mikinerusuni Kalaallit Nunaattut ittuni kisitsisitigut paasissutissiinerit akisungaatsiarput. Innuttaasut ikitsut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat suliarineqartaraluartut kisitsisitigut paasissutissaliornermi aningaasartuutit innuttaasut amerlassusaat tunngavigalugu ikilisinneqarsinnangillat. Immikkoortunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfimmi siulersuisut tulleriinnilersuissagaangata immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat sukumiisumik tulleriinnilersornissaat pisariaqarpoq.

Datanik tunngavissaqartillugu kiisalu kisitsisitigut paasissutissat nutaat aallartinnissaannut aningaasatigut sulisoqarnikkullu atugassaqaaraangat nalilersuivinnerit imaluunniit atugarissaarnermut ilassutitut takussutissat pinnagit assersuutigalugu ilinniaqqinnerit, pisiat tunisallu oqimaatigiinnerat, meeqqat angerlarsimaffiit avataanni inissitat, pinerluttarneq inissiallu pillugit tunngaviusumik kisitsisitigut paasissutissat annertusinissaat Naatsorsueqqissaartarfiup ukiuni aggersuni salliutinniarpai.

Siulersuisut pingaarnersiuineranni immikkoortunik nutaanik ilassutaasuniluunniit kisitsisitigut paasissutissaliornissamik kissaateqarfiusuni kisitsisitigut paasissutissanik nutaanik pilersitsiffiusinnaasuni nalunaarsuinerit pigineqareernersut nalinginnaasumik aallaaviusarpoq. Nalunaarsuinerit IT-milu atorlut pioreersut aallaavigineqarsinnaannngikkaangata kisitsisitigut paasissutissanut nutaanut aallaaviusussanik peqalernissamut ukiut arlalissuit ingerlasinnaasarpur.

3.2 Ukiuni tulliuuttuni qaninnerni ineriartornerit

Ukiuni kingullerni ukiulluunniit aggersut arlallit ingerlaneranni kisitsisitigut paasissutissat saqqummersitassatut pilersaarutunut ilanngunneqarnissaat siunertaralugu immikkoortuni ataani allaaserineqartuni ineriartornerit siulersuisut novembarimi 2014-imi tulleriinnilersorpaat. Allaaserinninnermi ukiunut arlalinnut ineriartortitsineri suliniutit arlallit siulersuisut isumaliutigini kuussaataamma ilanngunneqarput.

Maannakkut aningaasaliissutaasut iluanni maannakkullu sulisoqarneq tunngavigalugu ineriartortitsineri suliniutit tamarmik ingerlanneqarsinnaannnginnerat eqqumaffigissallugu pingaaruteqarpoq, tak. ataani immikkoortut 5 aamma 7.

3.3 Ilaqtariit

Naatsorsueqqissaartarfiup saqqummersitaani taaguut inoqutigiit atorneqartarpoq. Inoqutigiit tassaapput inuit tamarmik najugaqarfimmi ataatsimi najugallit. Assersuutigalugu isertitanik isumaginninnermik kisitsisitigut paasissutissaliornermi taaguut inoqutigiit taaguummik ilaqutariinnik ilagaanni taarse-raanniluunniit tulluassaaq, tassa ilaqutariinnik kisitsisitigut paasissutissalior-

nermi inoqutigiinnik naatsorsuineq pinnagu inuit sorliit ataatsimut aningaasaqarnersut takuneqarsinnaassammat. Ilaqutariit ataatsit tassaapput inuk ataaseq arlallilluunniit najugakkami ataatsimi najugaqartut aamma assersuutigalugu ilaqutariinnermikkut imminnut ilaatigut atassuteqartut. Inoqutigiit taamaalilluni tassaasinnaapput ilaqutariit arlallit.

Naatsorsueqqissaartarfiup ilaqutariit pillugit kisitsisitigut paasissutissaliorneq 2015-imi saqqummersissavaa, tassani taaguummi ilaqutariit Danmarks Statistikip taaguutaa ilaqutariit aallaaviussallutik. Inuit atugaannik isertitanillu kisitsisinik paasissutissani ilaqutariit pillugit kisitsisitigut paasissutissap atuutilersinneqarnissaa ilimagineqarpoq ukiut arlallit ingerlaneranni pissasoq.

3.4 Piitsuussuseq

2015-imi Aningaasanut inatsimmi piitsuussuseq pillugu naatsorsuinissamut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Pilersaarutaavoq naatsorsuinermi ukiuni tulleriinni pingasuni agguaqatigiissillugu isertitaqarineqartartut 50 procentiinut isertitat killilerlugit inunnik piitsunik nassuiaasiornissaq pillugu Danmarkimi immikkut ilisimasallit ataatsimiititaliaasa inassuteqaataat aallaavigineqassasoq. Naatsorsueqqissaarneq, tassunga ilanngullugu killiffia, soorunami Kalaallit Nunaanni pissutsinnut naleqqussarneqassaaq.

Naatsorsueqqissaartarfik isumaqarpoq piitsuussusermik killiliivinnissaq Kalaallit Nunaanni suliamik ingerlatsisunut oqaloqatiginnissutigineqassasoq, taamaaliortoqarsinnaappallu siullermeerluni saqqummesitsinnginnermi politikikkut aallaaveqassasoq.

3.5 Inuusuttut anguniakkat

Inuusuttut meeqqat atuarfianni naammassereernerminni suliffeqalinngitsut ilinniagaqalinngitsulluunniit (inuusuttut anguniakkat) immikkut isiginiarlugit naatsorsueqqissaarnissamut 2015-imut Aningaasanut inatsimmi aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.

3.6 Pisortani kisitsisit tunngaviusut

Kommunini kisitsisinik tunngaviusunik suliaqartarnerup Naatsorsueqqissaartarfiup KANUKOKA-mit tigusinissaanut Aningaasanut inatsimmi aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Siullermik anguniagaavoq kommunit akornanni kontoni pingaarnerni kontonilu nalinginnaasuni atuinerit sanilliunneqassasut. Piffissami sivisunerusumi anguniagaavoq kisitsinik anguniakkanik assersuutigalugu ”Meeqqat atuarfiini atuatumut ataatsimut atukkat” suliaqartoqassasoq. Kontoni akuerisaanngitsuni kommunit atuisarnerat annertuumik unammilligassaavoq natsorsueqqissaarinerit ilusilersornissaannik kinguar-toortitsisinnaasoq.

Kommuninit paasissutissat Nunap Karsiata Naatsorsuutaani naatsorsuinernik ilaneqarsinnaaput. Suussusaanut kontoni kontonilu pingaarnerni atuinerit ineriartornerannik malinnaasinnaaneq Namminersorlutik Oqartussat anin-

gaasartuutininik nalilersuinissaanut atatillugu ujartorneqarpoq. Immikkoortumi tassani immikkoortut oqartussaaffiit ataavartumik allannortittarnerat piffissat naatsorsuiffissat eqqarsaatigalugit annertunerpaamik unammilligasaaavoq.

3.7 Pinerluuteqarnerit pillugit kisitsisitigut paasissutissat

Aalajangiinerit tunngavigalugit pinerluuteqarnerit pillugit kisitsisitigut paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup 2009-miit suliarisarpai. Paasissutissat politteeqarfinnit faxikkut tiguneqartarput taavalu Naatsorsueqqissaartarfimmi qarasaasiamut nalunaarsorneqartarlutik. Ilaatigut pinerluttulerineq pillugu inatsimmut nutaamut ikaarsaariarnermut atatillugu ajornartorsiutit pissutigalugit ilaatigullu faxikkut nalunaarutit pitsaasusaasa nalorninarnerat pissutigalugu naatsorsueqqissaarneq 2010-mi atorunaarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfik paasissutissanik politiit ukiumoortumik nalunaarusiortarnerminni aallaavittut atortagaannik 2012-imi pissarsivoq. Paasissutissat nutaat tunngavigalugit 2010-2011-mut pinerluuteqarnerit pillugit kisitsisitigut paasissutissanik nutaanik suliaqartoqarpoq. Kisitsisitigullu paasissutissat nutaat paasissutissanik nutaanik tigusinissaq Naatsorsueqqissaartarfiup utaqqimmagu avammut saqqummiunneqanngillat. Ukiut kinguliinut paasissutissat politiini IT-mik ajornartorsiuteqarneq pissutigalugu tiguneqanngillat.

Politiit ukiumoortuik nalunaarusiortarnerminnut atatillugu ullumikkut Naatsorsueqqissaartarput. Politiit suliniutaat uuttortarniarlugu politiit naatsorsuinerusarput. Inuit pinerluttarnerat pillugu nalunaarsuiffinik pilersitsinissaq Naatsorsueqqissaartarfiup anguniagaraa, taamaalilluni assersuutigalugu pinnerloqqittarnerit naatsorsorsinnaajumallugit. Aammattaaq anguniagaavoq assersuutigalugu pinerluttut inuttut atugaat tunngavigalugit nalunaarsuiviit ilisimatusarnermut atorneqartarnissaat.

Paasissutissanik politiinit tigusisoqarpat pinerluttarnerit pillugit naatsorsuusiortarnerup nangeqqinneqarnissaa Naatsorsueqqissaartarfiup pilersaarutigaa.

3.8 Nunasisunik naatsorsuineq

Nunani allani innuttaasut ukiuni kingullerni amerliartornerat kinguneqarpoq nunami sumi inuunerit nunamilu sorlermi inuttaasut ilisarnaataasa ilaasa allaaserinissaannut atugassanik nalornissutit amerliartornerannik. Norgemi nunasisut kikkunerisa nassuisaasiornissaannut periuseq 1994-imiilli atorneqartoq pillugu Norgemi naatsorsueqqissaartarfik Naatsorsueqqissaartarfiup oqaloqatiginikuuaa. Danmarkimi nunasisut kikkunerinik nassuiaasiortarnerup akerlianik Norgemi taamaallaat sumi inuuneq pillugu paasissutissat atorneqartarput aammalu inuit nunami sorlermi innuttaanerit, angajoqqaaqarnerat aanaqarnerat aataqarnerallu atorneqartarani. Norgemi naatsorsueriaaseq Kalaallit Nunaannut naleqqulluarpoq, tassa naalagaaffeqatigiinnermi inuit nunani assigiinngitsuneersut immikkoortinneqarsinnaammata.

Nunasisut innuttaasut Norgemisut immikkoortillugit kisitsisitigut paasissutis-saliornissaq Naatsorsueqqissaartarfiup pilersaarutigaa.

3.9 Inunnik isumaginninnermi pisortat ikiorsiissutaat tapiissutaallu

Inuit atugaat pillugit kisitsisitigut paasissutissani atuuttumi kommunit ataatsimut nalunaarsuianni Winformatikimi inuit pillugit nalunaarsuinerit Naatsorsueqqissaartarfiup tigusarpai.

Winformatikimit tiguneqartartuni paasissutissaqarpoq kisitsisitigut paasissutissani ullumikkut atorneqarneq ajortunik. Aammattaaq pisortat akissarsianik nalunaarsuiviannit Winformatikimilu suliaqarfiit pillugit nalunaarsuivimmit inunnik isumaginninnermi akilerneqartartut pillugit paasissutissanik annertunerusunik Naatsorsueqqissaartarfik ukiuni kingullerni pissarsisinnaalernikuuvoq, taamaalilluni pisortat ikiorsiissutaat pillugit ukiuni aggersuni kisitsisitigut paasissutissat annertuumik pitsanngoriartinnissaannut tunngavissaqartoq nalilerneqarpoq.

Taamaallaat inuit pillugit maannakkut kisitsisitigut paasissutissat akерlianik pisortat ikiorsiissutaat pillugit kisitsisitigut paasissutissat annertusinissaannik suliamik Naatsorsueqqissaartarfik aallartitsinikuuvoq, tassani boligsikringi meeqqanullu tapiissutit inoqutigiinnullu (immaqa ilaqutariinnut) tapersiissutit allat ilanngunneqassallutik. Inoqutigiit ilaqutariillu isiginiarneqarnerannut tunngavilersuut tassaavoq assersuutigalugu inoqutigiinni inuit ataasiakkaat pinnagit inoqutigiinnut pisortat boligsikringinik pisortallu ikiorsiissutaannik pisortat ilaatigut ikiorsiissuteqartarnerat.

Inunnik isumaginninnermi kisitsisitigut paasissutissaliornerni ullumikkut ilanngunneqartarput inuit tamarmik ukiup ataatsip ingerlanerani ikiorsiissutinik pissarsisartut. Kisitsisitigut paasissutissat ilaneqarnerinnaapput qaammammi ataatsimi ikiorsiissutinik tigusaqartartunik paasissutissaliornernik imaluunniit ukiumut tigusaqartartunut nuullugit kisitsisitigut paasissutissanik. Aammattaaq pisortat ikiorsiissutaannik nutaamik tigusaqalersartut tigusaqarunnaartartullu isiginiassallugit tulluassaaq.

Aammattaaq aningaasanik ikitsuararsuarnik tigusaqartartut amerlanerit isiginiarneqassapput. Ilimanarpoq ilaatigut ukiut siuliinut aaqqiissuteqartartoq ilanngunneqartariaqanngitsunik.

3.10 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut

Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissalioqqinnissaq siunertaavoq. Kommunit paaqqinnittarfinnut angajoqqaarsianallu akiliutigisartagaat aallaaviussapput. Aammattaaq kommunit meeqqat pillugit akiliugisartagaannik Namminersorlutik Oqartussat isertitaat naatsorsuinnermi atorneqassapput.

Meeqqanik inuusuttunillu sullissinermi aningaasatigut akiliutigineqartut kisii-
sa Naatsorsueqqissaartarfiup maannakkut pissarsiarisinnaavai. Aningaasat
pillugit paasissutissat siunissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu paasissutis-
sanik naleqquttunik allanik ilaneqartariaqarput, assersuutigalugu inissiiner-
nut pissutaasut.

3.11 Innarluutillit

Innarluutillit Kalaallit Nunaanni Kalaallillu Nunaata avataani paaqqinnittar-
finnut inissineqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqis-
saartarfik suliaqarniarpoq. Inaarluutillit Namminersorlutik Oqartussat paaq-
qinnittarfinnut akiliutaat aamma innarluutillit Namminersornerullutik Oqar-
tussat paaqqinnittarfiini inissineqartartut pillugit kommunit akiliutaannit
Namminersorlutik Oqartussat isertitaannik naatsorsuinerit aallaaviussapput.

Paaqqinnittarfinnut inissiinernik kisitsisitigut paasissutissat inunnik anner-
tuumik innarluutilinnik kommunit nalunaarsugaannit paasissutissanik ilane-
qassapput, taamaalilluni naatsorsueqqissaarnerni aamma innarluutillit anger-
larsimaffinni najugaqartut ilanngunneqarniassammata.

3.12 Aningaasaqarnikkut pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissat

Aningaasaqarnikkut pissutsit pillugit paasissutissat kisitsisaataasiviup kvarta-
likkaarlugu nutartertarneranit pissarsiarineqartassasut pilersaarutigineqar-
poq. Pisiniarfiit kaaviiartitaat, nassiussat amerlassusaat, aningaaserivinni
ilaqqaakkat taarsigassarsiallu, realkreditinit taarsigassarsiat, eqqussinermi
akitsuutit/naqissusiinikkut akitsuutit aamma akileraarutit akilerneqartut,
sanaartornermut iluarsaasissinernillu aningaasaateqarfimmi atukkat, nunap
karsiata aningaasanik tigorianaateqarneranik naatsorsuinerit pillugit paa-
sissutissat avammut saqqummiunneqartarnissaat siunertaavoq. Kingusinneru-
sukkat taakku ilaneqarsinnaapput, assersuutigalugu aalisarnermit tunisat na-
lingi, suliffeerunnermi ikiorsiissutit aamma suliffeqarfinnik aallartitsinerit
/matusinerit.

Paasissutissat kisitsisitigut paasissutissanik kisitsisaataasivimmut kvartalit ta-
maasa inissineqartassaput, siullermeerluni avammut saqqummiussinermut
atatillugu pissarsivinnik periutsimillu allaaserinninneq suliarineqassaaq, taan-
nalu nittartakkamut inissineqassaaq. Assigiimmik tusagassiorfinnut nalu-
naarut/saqqummiussineq kvartalit tamaasa naaneranni nutarterneqartar-
tussap suliarineqarnissaa siunertaavoq. Tusagassiorfinnut nalunaarutini kisit-
sisit nassuiaasiornissaat siunertaanngilaq, taamaallaalli takussutissiat tabelillu
nutarterneqartassallutik.

3.13 Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat

Kalaallit Nunaanni avammut tunisat eqqussallu nalingisa oqimaaqatigiissin-
nerat pillugit ingerlaavartumik kisitsisitigut paasissutissiisarnissamut

periarfissanik aallaqqaasiilluni nalilersuineq Danmarks Statistik suleqatigalugu 2013-imi 2014-imilu ingerlanneqarpoq. Siunnersortinik eqqortunik piginnaasalinnik Danmark Statistik Naatsorsueqqissaartarfillu sulisussaaleqimmata sulineq 2014-imi killeqarpoq. Avammut tunisat eqquussukkallu nalinginik suliaqarneq 2015-imi aallarteqqinneqarpoq.

3.14 Umiarsuarnik takornariartartut

Umiarsuarnik takornariartartut amerlassusaat umiarsuarnik takornariartitsinnermut akitsuutit Akileraartarnermut Aqutsiveqarfimmut akilerneqartartut tunngavigalugit naatsorsorneqartarput. Umiarsut takornariartaatit Kalaallit Nunaata imartaanut ataasiarlutik appakaannerminni ilaasut pillugit akitsuummik ataasiarlutik akiliisarput, taamaammatt kisitsisitigut paasissutissaliorneq illoqarfinnut agguarneqarneq ajorpoq. Missingerneqarpoq RAL-ip tulattunik allattuiviani Visit Greenlandillu tikittussatut pilersaarutaanit paasissutissat Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmit paasissutissat sanilliullugit angalanernut illoqarfinnullu agguarlugit umiarsuarnik takornariartartut pillugit kisitsisitigut paasissutissaliorortoqarsinnaasoq.

Ilaasut tunngavigalugit umiarsuit takornariartaatit akitsuutinik 2015-imiit akiliisarunnaarput, kisiannili ilaasut amerlassusaat Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmut suli nalunaarutigisassavaat.

Ajornartorsiutit arlallit isummerfigineqartussat tassaapput, ilaatigut illoqarfinni mikinerusuni nunaqarfinnilu talittarfinni oqartussat umiarsuarnillu KNIP akisussaaffigisamini tulattunik allattuisannginnera, takornariartitsinerillu ilaatigut imatut aaqquissuunneqartarnerat ilaasut tamarmik takornariartitsineq tamaat ilaasiariaqartannginerat.

3.15 Suliffissarsiortut suliffiusinnaasunut inissinneqartarnerat

Suliffissarsiortutut nalunaarsorneqarsimasut suliffiusinnaasunut agguarlugit nalunaarsuinissaq annertuumik ajortarneqarpoq. Maannakkut naliliisoqarpoq kommunit nalunaarsuisarneri amigarpallaarmata assigiinngippallaarmatalu saqqummersinnissaannut naleqqutinngitsut. Kisiannili Suliffeqarnermut Naalackersuisoqarfik kommunillu oqaloqatiginissaat ineriartornerullu nalilersornissaa siunertaralugit suliffeqarfiup iluani atugassanik qaammatikkaartumik nalunaarsuisoqartariaqarpoq.

Suliffissarsiortut naatsorsornissaannut atatillugu ajornartorsiut tassaavoq ”naqitsinnissamat” piumasaqaatit eqqarsaatigalugit kommunit assigiinngiaartunik allaanngorartunillu periuseqartarnerat. Sulianik suliarinnittartunut ilitersuutit pitsanngortinnissaat siunertaralugu kommunillu ataasiakkaat periusaannik malinnaanissaq misissuisarnissarlu qulakkeerniarlugit Naatsorsueqqissaartarfiup KANUKOKA aamma Inuussutissarsiortarnermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik oqaloqatiginiarpai.

3.16 Sulisoqarfinni isumalluutininik naatsorsuineq

Ilinniartut inaanni inunnillu isumaginninnermi inissat pillugit paasissutissat katersorneri Naatsorsueqqissaartarfiup aallartinnikuuaa. Missingerneqarpoq sulisoqarfinni allilerinerit tamarmik pisortat missingersuutaanni naatsorsuutaannilu ersimmata nalunaarsuivik pilersinneqareerpat Naatsorsueqqissaartarfinni nalunaarsuivik nutarterneqartarsinnaassasoq.

3.17 Ilinniaqqittartut

Ilaatigut EU-mit tapiissutit aallaavigalugit ukiuni kingullerni ilinniartitaanermi suliniutit kinguneqarput ISCED-ip naatsorsuinerani nalunaarsorneqanngitsunik sivikinnerusumik suliffeqarnermi ilinniarnernik kisitsisitigut paasissutissaliornissaq annertusiartortumik ujartuisoqarneranik. Suliffeqarnermut ilinniarnernit pillugit kisitsisitigut paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami ilusilersorniarsarissavai.

Sivikitsumik ilinniarnernit taakku nalunaarsornissaannut IT-mi nalunaarsuiffik (IT-reg.) Namminersorlutik Oqartussat ineriartortinnikuuaat. Naliliisoqarallarpoq nalunaarsukkat kisitsisitigut paasissutissaliornermut aallaaviginissaannut tamakiisuunngitsut nammattumillu assigiiaanngitsut.

3.18 Inissiat sanaartornerlu

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit immikkoortuni arlalini pitsanngorsarnissaat suliniutigineqarpoq. Sanngeequtit annertunerit tassaapput sanaartornernut aningaasaliissutit (kvadratmeterit qassit sanaartorneqarnersut qanorlu akeqarnersut kiisalu kvadratmeterit qassit atorunnaarnersut) aamma inissianik atuineq (inissiat kvadratmeterit qanoq annertutigisut pigineqarnersut aamma inissianut kvadratmeterimut ataatsimut aningaasartuutit qanoq annertutiginersut).

Inissiaqarneq immikkut soqutiginaateqarpoq, tassa innuttaasut inissiani atugaat pillugit paasissutissat siunissami sanaartornissanut aningaasaliisoqarnissaanut atatillugu annertuumik tapersiissammata.

3.19 Sulisut nunanit allaneersut

Sulisut nunanit avannarlerneersuunngitsut sulisinnaanerat Danmarkimi Udlændingestyrelsen-ip ullumikkut akuerisussaavai. Udlændingestyrelsen-imi nalunaarsukkat tunngavigalugit sulisunik nunanit avannarlerneersuunngitsutnik inuussutissarsiutit immikkoortuinut agguarlugit naatsorsuisoqarsinnaavoq.

3.20 Sulisut aamma akissarsiat pillugit kisitsisitigut paasissutissat

Pisortani suliffeqarfinnilu pisortat pigisaanni akissarsiat qaffasissusaasa akissarsiallu ineriartornerisa naatsorsorneqarnissaat Aningaasaqarnermut Naa-

lakkersuisoqarfiup kiisalu Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsiveqarfiup kissaatigaat. Atorfinni sanilliunneqarsinnaasuni qaffasissutsit ineriartornerlu sanilliunneqarsinnaasariaqarput. Aammattaaq pisortani sulisut pillugit kisitsisitigut paasissutissat sulisut qanoq siviutigisumik sulisimane-rannik naatsorsuinerneq ilaneqarnissaat kissaatigineqarpoq.

3.21 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit marloqiusanngorlugit suliarineqartarput. Inaarutaasumik kisitsisit naatsorneqarnerat ukiumi pineqartumi nioqqutissat oqimaaqatigiissillugit ukiup affaani siullermi pisarpoq. Assersuutigalugu 2012-imut inaarutaasumik kisitsisit naatsorneqarnerat 2015-imi pissaaq. Kisitsisaagallartut naatsorneqarnerat ukiup affaata aappaani pisarpoq, tassani 2013-imut 2014-imullu kisitsisaagallartut 2015-imi naatsorneqassallutik. Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit immikkoortuat taanna nuna tamakkerlugu naatsorsuutininik ingerlatsineruvoq nalinginnaasoq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutini ineriartortitsinerneq suliniutit pingaarnertit nalinginnaasumik ingerlatsinerneq suliaqarnerup avataaniittut tassaapput nioqqutissanik oqimaaqatigiissitsinerneq akit aalajangersimasut atorlugit naatsorsuineq akinik aalajangersimasunik naatsorsuinerneq pitsanngortissussat immikkoortualunngortissussallu kiisalu innuussutissarsiuutit immikkoortuininik taaguusersuineq nutaaq ukiorlu naatsorsuinerneq tunngaviusoq nutaaq.

Eqqarsaatigineqarpoq akit aalajangersimasut atorlugit naatsorsuineq 2015-imi ukiakkut aallartittussaasoq, avammut tunisat eqqussallu nalinginik oqimaaqatigiissitsinerup nutaap qulaani taaneqartup naammassinissaanut ineriartortitsinerneq suliniutit allat apeqqutaassapput. Avammut tunisat eqqussallu nalinginik nutaamik oqimaaqatigiissitsinissamut periarfissat pillugit aallarnisaataasumik nalilersuinerit aallaavigalugit ersarippoq avammut tunisat eqqussallu nalinginik nutaamik oqimaaqatigiissitsineq nuna tamakkerlugu naatsorsuutit nutarternissaannik pisariaqartitsinerneq kinguneqassasoq. Nuna tamakkerlugu naatsorsuutininik pinngaarnertut kukkunerneq avammut tunisat eqqussallu nalinginik oqimaaqatigiissitsineq nutaaq atorneqalerpat pissaaq, tassani innuussutissarsiuutit immikkoortuininik taaguusersuineq ukiorlu tunngavik nutaaq ataatsikkut ilanngunneqassapput. Ilimagineqarpoq tamanna ukiut tallimat tulliuuttut iluanni pissasoq.

4. Ilisimatusarneq

Naatsorsueqqisaartarfik naatsorsueqqissaarneq pillugu inatsit naapertorlugu avataanit aningaasalersukkanik ilisimatusarnissamut pisinnaatitaavoq. Periarfissaq tamanna Naatsorsueqqisaartarfiup ukiorpassuarni atornikuunngilaa. Kisiannili Kalaallit Nunaanni Kalaallillu Nunaata avataani ilisimatusartut suleqatigalugit Naatsorsueqqisaartarfik ilisimatusarnerni – akiliisitsilluni – paasissutissanik atugassiisarnermigut peqataasarnikuvoq. Aammattaaq Naatsorsueqqisaartarfik ukiumi aggersuni arlalinni tulliuuttuni nammineq ilisimatusarnissamut sulisussaqaqarnaviannngitsoq ilimagineqarpoq.

Kisiannili paasissutissanik pioreersunik pitsaanerusumik allaaserinninnikkut immaqalu nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfiit allat suleqatigalugit nunani avannarlerni ataatsimut paasissutissanik pissarsisinnanikkut ilisimatartunut Naatsorsueqqissaartarfimmi paasissutissanik atuinissamut kissaateqartunut arlalinnik pitsanngorsaaniisaq pilersaarutaavoq.

5. Sulisut

Naatsorsueqqissaartarfik 2015-ip aallartinnerani 15,5-inik sulisoqarpoq, taakulu 2015-imut Aningaasanut inatsimmi allaqqasunit atorfinnik pingasunik akinneruput. Ukioq naallagu atorfiit marluk pingaartumik nukissiuuteqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissaliornermi inatsimillu ilusilersuinissami sulissanut annertunernut avataanit aningaasalersorneqartunut atorneqassapput.

5.1 Sulisut kattuffiit isumaqatigiissutinut aningaasaliissutinullu sinaakkutit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat immikkoortortaattut allatulli akissarsiat pillugit qitiusumiit aqunneqarpoq aammalu sulisut inissaannik qitiusumit tunineqartarluni. Sinaakkutaasumik atugassaritinneqartut – sulissanut amerliartortunut sanilliullugit – Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartunik piginnaasalinnik sulisussarsiortarnerani sulisullu sulisoriinnarnissaanni unammilligassat annertusiartortunik ukiuni aggersuni iliuuseqartariaqarneranik kinguneqarput.

5.2 Piginnaasat nutaat

Naatsorsueqqissaartarfimmi suliasat ukiuni kinngullerni allannngornikuupput. Kisitsisitigut paasissutissanut nalunaarutit Naatsorsueqqissaartarfiup annertusiartortumik elektronikinngorlugit tigusalernikuuai, avammullu saqqummiinerit kisitsisitigut paasissutissat aamma kisitsisaataasivimmiittut taamaallaat nittartakkakut pisarput.

Namminersorlutik Oqartussat ataanni aqutsisoqarfiit allat IT-mi kisitsisitigullu paasissutissaliornermi tapersiisarnermut atatillugu akilerneqarlutik Naatsorsueqqissaartarfiup suliasaanik suliarinninnissaat pillugu Naatsorsueqqissaartarfiup ukiut pingasut kingulliit ingerlaneranni isumaqatigiissusiorfigisarnikuuai. Nutserisarneq pillugu assinganik siunissami isumaqatigiissusiorqarsinnaavoq, sulisullu pillugit allaffissornermi suliasat pillugit iluaqutaasumik suleqateqartoqarsinnaanersoq isumaliutigineqassaaq.

Naatsorsuutinut nalunaarsuisarneq, kisitsisaataasivimmut ilioraaneq, paasissutissanik qaraasaasiamut nalunaarsuisarneq katersuisarnerlu, assiliartaliortarneq IT-milli ikiuisarneq pillugit suliasat ukiuni kinngullerni tallimani – qulini annertuumik ikilismanerannik aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisut katitigaanerannut piunasaqaatit allanngoriartorsimanerannik qulaaniittut ataatsimut isigalugu kinguneqarput, taamaalilluni sulisut tamarluinangajammik kisitsisitigut paasissutissanik suliaqarnermi sulissanut pingaarnernut siunissami piginnaasaqassallutik. Elektronikinngorlugit naluna-

rutinik annertunerusumik atuineq avammullu saqqummiisarneq kisitsisitigut paasissutissat amerlanerit suliarineqartarnerannut pissutaapput, atuisullu siusinnerusumut sanilliullugu paasissutissat immikkuualuttunngortinnerulugit pissarsiarinissaannut periarfissaqalerlutik. Ineriartorneq taanna ingerlaannartinniarlugu IT-mik, paasissutissanik suliaqarnermik paasissutissanillu nalilersuinermik piginnasallit sulisoriinnarnissaat sulisussarsiarineqarnissallu pisariaqarpoq.

Suliffeqarfimmit soraartoqarsinnaanera sulisullu eqqortunik piginnaasallit sulisussarsiarineqarsinnaanerisa pingaaruteqassusia Naatsorsueqqissaartarfiup eqqumaffigai. Taamaammat Naatsorsueqqissaartarfinni sulisut pingaernerit sulisoriinnarnissaat kiisalu sulisut pikkorissut sulisorilemmissaat siunertarlugu kalaallit ilinniartut akornanni Naatsorsueqqissaartarfiup annertunerusumik saqqumilaarnissaa isiginiarneqartariaqarput.

5.3 Sulisut sulisoriinnarnissaat

Sulisut sulisoriinnarnissaannut atatillugu suliffiup suliamik ingerlatsinerimi ineriartorfiusinnaanera qitiusutut isigineqarpoq. Sulisut namminneq suliamik ingerlatsinerimi ineriartormissaminnik akisussaaffeqarnissaannut Naatsorsueqqissaartarfik sinaakkusiissaaq.

Ulluinnarni sulinerimi suliat assigiinngiaassapput. Ingerlatsinerimi suliassat ingerlaavartut saniatigut immaqa ilisimatusartut, ilinniartut kiisalu pisortat allaffissornermi sulisui nalilersuisartut suleqatigalugit tulleriinnilersukkanik ineriartortitsinerimi suliniutinik suliaqarnissamut piffissaqassaaq.

Naatsorsueqqissaartarfiup ilinniaqqinnissamut periarfissanik pilerinartunik, ataatsimeersuarnerni peqataanissamik piginnaasanillu qaffassaanernik allanik neqerooruteqartarnermigut sulisut tunniusimanissaat tapersissavaa. Immikkuut ilisimasaqalerluni sulianik ingerlatsinerimi ineriartortitsineq nunat avannarliit naatsorsueqqissaartarfiini Eurostatimilu pikkorissartarnikkut pisinnaavoq. Qitiusumik allaffissuup pikkorissartitsinerimut immikkoortorta qarfia nunatsinnilu ilinniarfiit suleqatigalugit immikkut ilisimasaqalernissamut ilinniar-nissamik pisariaqartitsisoqarnerani nunatsinni neqerooruteqartoqarsinnaaneranut naammattumik soqutiginnilersitsisinnaaneq misissorneqassaaq. IT-mi atortunik pisariaqartunik ilinniarnertit ullumikkut E-learning aqutigalugu tamarluinnangajammik ingerlanneqarsinnaapput.

5.4 Sulisussarsiortarneq

Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanerit piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ugartugaanik ineriartortitsinissamut killilimmik sammiveqarput. Ilinniarner-tuunngorniarfinni ilinniartut ikitsuinnaat matematikki qaffassissoq toqqartar-paat, aamma Kalaallit Nunaanni ingerlaqqilluni ilinniarnertit ilinniartitsissu-tinut toqqagassanut, suliassanut immikkullu ilinniaqassanut piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ugartugaanik ineriartortitsinerimut atatillugu toq-qavinnissamik pisariaqartitsisoqarpoq.

Ilinniarnernik ingerlatsinerni peqataanikkut, pikkorissartitsisarnikkut suliasanullu tunngatillugu ilitersuisarnermi peqataasarnikkut ilinniarfinni ersarisuunerunissaq Naatsorsueqqissaartarfiup kissaatigaa. Naatsorsueqqissaartarfiup Kalaallit Nunaanni ilinniartut akornanni kalaallilu Danmarkimi ilinniartut akornanni ingerlaavartumik aamma praktikkertussarsiortarfiup.

Naatsorsueqqissaartarfiup aalajangiisartut ilisimatinniarpai Kalaallit Nunaanni ilinniartitsisarnermi IT-mik, matematikkimik aamma pinngortitamik ilinniartitsissutinik meeqqat atuarfianni aallartilluni ilinniartitsisarneq amigaatigineqartoq.

5.5 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu

Naatsorsueqqissaartarfiup Kalaallit Nunaata avataani najugaqartunik pingasunik ullumikkut sulisoqarpoq. Sulisut Kalaallit Nunaata avataaniittut tamarfik Naatsorsueqqissaartarfiup minnerpaamik ukiuni arfinilinni siusinerusukkut atorfeqarnikuupput. Sulisussarsiortarnermi pissutsit pissutigalugit Kalaallit Nunaata avataani atorfinitsitsinissaq pisariaqarnikuuvoq aammalu nukissiuutit pillugit kisitsisitigut paasissutissat eqqarsaatigalugu Risømi Nationalt Center for Miljø og Energi-mi Roskildep avataniittumi suleqatigineqartoq pingaartoq qanillugu sulisoqarnissaq pissusissamisoornikuuvoq. Siunissami soorunami anguniagaavoq sulisut nutaat Nuummi allafimmi sulisassasut. Kisiannili Kalaallit Nunaanni sulisussarsinissamik ajornartorsiuteqarneq pissutigalugu sulisut sivikitsumik Kalaallit Nunaaniittut ilinniartineqarnerannut isumalluutinik atuinani Nuup avataani piffissami sivikitsumi sulisut ilanissaat imaluunniit nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfinni allani siunnersortit atorneqarnissaat piffissat ilaanni tulluurtuussaaq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit Danmarks Statistikimit siunnersortimit ikiorteqarluni ullumikkut suliareneqartarput. Immikkoortumi immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviusumi Danmarks Statistikimit ukiuni aggersuni ikiorserneqartarnissaq aamma naatsorsuutigineqarpoq.

6. Atuisut

Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanut isertartut malinnaaviginerisigut Naatsorsueqqissaartarfiup suliai qanoq atorneqartartiginersut, suliat sorliit soqutigineqarnerunersut aamma nunanit sorlarniit Kalaallit Nunaat pillugu paasiassarsiortoqartarnerisooq malinnaavigineqarsinnaapput.

Atuisut kisitsisitigut paasissutissanik atortakkaminnik naammagisimaarinninerannik misissuinikkut isertartunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfiup ilaniarpaa. Atuisunik misissuineq annertoq pilersaarutaanngilaq, tassungali taarsiullugu kommunini, soqutigisaqatigiinni, sulisoqarfinni, ilisimatusarfinni ilinniarfinnilu atuisut pingaarnerit ataatsimeeqatiginiarneqarput. Naatsorsueqqissaartarfiup allaffiisa inissisimanerat pissutigalugu qitiusumik allaffissuarmik ulluinnarni atassuteqartoqartarpoq, taa-

maammat atuisunik ataatsimeeqateqartarnissamik pisariaqartitsineq maannakkut annikinnerusut nalilerneqarpoq.

Sulisunik isumalluutit aningaasatigullu isumalluutit killeqarnerat pissutigalugu kissaatigineqartut tamaasa malinneqarsinnaanngitsut taamaammallu kisitsisitigut paasissutissat allannguutissaattut nutaajusinnaasut allannguutaasinnaasullunniit malitassatut pingaarnertut siulersuisut kisitsisitigut paasissutissanik tulleriinnilersuineranni ilaassasut atuisunillunniit akilerneqasasut atuisunut ilisimatitsissutigissallugu pingaaruteqarpoq.

7. Aningaasaqarneq

Piffissami 2012-2014 aningaasat 1. mio. kr. annertutigisunik Naatsorsueqqissaartarfik annikinnerusumik atuivoq. Annikinnerusumik atuineq kisitsisitigut paasissutissat pigineqartut pitsanngortinnissaat kisitsisitigullu paasissutissat nutaat aallartinneqarnissaat pillugit anguniakkanut tunngatillugu aningaasaliissutit annertussaata ajoqutaanik sulisussanik piginnaasalinnik sulisussarsiortarnermi unammilligassat annertunerusumik kinguneraat.

Sulisussarsiortarnerup pitsanngornissaa apeqqutaatillugu suliniutit ilaat immikkoortoq 3-mi qulaaniittumi allaaserineqartut – ukiut arlallit ingerlaneranni - maannakkut aningaasaliissutit iluanni Naatsorsueqqissaartarfiup ukiu- moortumik suliassanut pilersaarutaanut ilanngunneqassapput. Kisiannili nalilerneqarpoq immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat nutaat ilaanni aningaasaliissutit pillugit siunissami inatsisini Naatsorsueqqissaartarfimmut aningaasaliissutit amerlineqarnissaat pisariaqartoq. Naammattunik aningaasaliissuteqarnissaq eqqortunillu sulisussarsinissaq pisariaqarput, kisianni immikkoortorpassuarni nammannatik. Kisitsisitigut paasissutissanut tunngavissatut aaq-qissuussanik assigiiartunillu nalunaarsuisarnissaq apeqqutaavoq.

Ineriartortitsinermi suliassat qulaani immikkoortumi 3-miittut tabelimi ataaniiittumi immikkoortiterneqarput. Immikkoortuni 2-mi 3-milu suliassat naammattumik pitsaasusilimmik suliarineqarnissaannut oqartussat kattuffiillu allat pisussaaffiliisumik suleqatiginnissaat pisariaqarpoq. Tamassuma saniatigut immikkoortumi 3-mi suliassat eqqarsaatigalugit Naatsorsueqqissaartarfimmut annertunerusunik aningaasaliinissaq pisariaqarpoq.

Immikkoortoq	Suleqatigisat
1. Suliffeqarfiup iluani suliassat	
Immikkoortut kisitsisitigut paasissutissiiffiusut maannakkut aningaasaliissutit iluanni suliarineqarsinnaasut, tassunga peqatigitillugu nalunaarutit annertuumik ajornartorsiutaassanatik	
Sulisoqarfinni isumalluutinik kisitsisitigut paasissutissat	
Piitsuussuseq	
Inuusuttut anguniakkat	
Nunasisunik kisitsisitigutpaasissutissat	
Takornariaqarneq (umiarsuarnut takornariartaatinut ilaasut)	
Aningaasaqarnikkut pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissiisarneq	
Isumaginninneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat pitsanngortinneri (pisortat ikiorsiissutaat)	
Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit pitsanngortinneri	
Avammut tunisat eqquussukkallu oqimaaqatigiinerat	
2. Nalunaarutit pitsanngortinnissaannik pisariaqartitsiviusut	
Immikkoortut kisitsisitigut paasissutissaqarfiusut sulisoqarfiit nalunaaruteqartartut suleqatiginagit pisariaqartumik pitsaassuseqartillugit saqqummersinneqarsinnaanngitsut	
Pisortat kisitsisaannut tunngaviit	Kommunit
Pinerluuteqartarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissiinerit	Politiit
Sulisut nunanit allaneersut	Udlændingestyrelsen/Suliffeqarneq
Suliffissarsiortut suliffiusinnaasunut inissinneqartarnerat	Kommunit/ Suliffissarsiuussisarfiit
3. Nalunaarutit pitsanngortinnissaannik aningaasaliissutillu amerlineqarnissaannik pisariaqartitsiviusut	
Immikkoortut kisitsisitigut paasissutissiiffiusut sulisoqarfiit nalunaaruteqartartut suleqatiginagit pisariaqartumik pitsaassuseqartillugit saqqummersinneqarsinnaanngitsut. Tassunga peqatigitillugu ineriartortitsinermi Naatsorsueqqissaartarfimmut annertunerusumik aningaasaliinissamik pisariaqartitsiviusut pineqarput.	
Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut	Kommunit / Inunnik isumaginninneq
Innarluutillit	Kommunit / Inunnik isumaginninneq
Ilinniaqqittarneq	Kommunit/ Suliffeqarneq
Inissiat	Akisussaaffeqarnerup inissinnissaa amigaataavoq
Akissarsiat pillugit kisitsisitigut paasissutissat	Tamaallaat pisortanit paasissutissat maannakkut pigineqarput